

LA ràpida incorporació de Catalunya a la cultura europea no deixa a la nostra poesia la quietud elaboradora d'abans, sinó que, paral·lelament a la pintura, rep els sotrats de les noves tendències. La nostra facultat d'assimilació ha respost aquesta vegada d'una manera quasi elèctrica, i es dóna el cas avui que, iniciada tot just l'obra agudíssima de Guillaume Apollinaire, de Max Jacob, de Pierre Reverdy, de F. T. Marinetti, etc., la nostra literatura es decora amb els poemes curiosíssims de dos escriptors que, obeint a dos temperaments literaris absolutament oposats i coincidents en una idèntica voluntat maurasiana, es troben dins un mateix gest d'estridència. Aquests escriptors són Josep M. Junoy i Josep V. Foix.

El procés del post-simbolisme català el podem trobar dins mateix de la nostra poesia. No hi ha en realitat una forta interrupció entre els nostres lírics novíssims i els poetes que s'elaboraren dins l'atmosfera simbolista. En algun d'aquests, com en Josep M. Ló-

pez-Picó, podem seguir la descomposició de l'imatge que, com hem dit abans, fou primerament estructurada (Exemple : « *Sembla l'espectre d'una flama morta* ». El Xiprer) i esdevingué després sensibilitzada (Exemple : « *Sensació d'una altra olor més forta — perduda en el passat* » etc. La farigola.)

Un paral·lel amb algunes imatges de Pierre Reverdy ens acabarà de donar la raó. Diu, per exemple, López-Picó : « *Et queda el cel com un grapat d'estrelles — o soledat ! Només obrint la mà — si el dol et feia cloure les parpelles,—les sentiràs com un grapat de gra* » (L' instant, les noses i el càntic serè). Diu Pierre Reverdy : « *La nuit se balance un instant — Quelque chose tombe dans l'eau — Une pluie d'étoiles* » (Les Ardoises du toit). Diu, també, López-Picó en la « Sensació del viatge » : « *sense risc — el viatge em fa immòbil. — Viatjar... qui viatja ? Jo que visc,—o bé el que em sembla mòbil* » (L' instant, les noses i el càntic serè). Diu Reverdy : « *Je voudrais voir dedans — le train qui nous emporte est immobile dans le vent* » (Quelques Poèmes). La sensació de la pluja d'estrelles i de l'immobilitat en el viatge és la mateixa en l'un que en l'altre i, en els dos, per una intuïció viva de sensibilitat poètica. Hi ha, doncs, una guspira de contacte entre el punt on

la poesia simbolista acaba i on les noves tendències comencen.

Eugeni d'Ors ha donat, encara, notes més agudes i subversives de sensibilitat. En el poeta anterior la disgregació racional es fa encara en una mateixa ratlla o en un mateix pla. Eugeni d'Ors fa saltar la guspira entre dues energies, no completament oposades, que això seria normalíssim, sinó entre dues energies totalment indiferents. Diu, per exemple : « *edificis color de justícia* » (« Bilbao », Glossari, 1915). Al mateix temps trobem en un poema d'Apollinaire ; « *C'était une voix faite d'yeux* » (Calligrammes). Dins una gradació encara d'indiferència, la relació entre el so i l'obrir de l'imatge d'Apollinaire és menys trencada que la de l'obrir i la justícia de l'imatge orsiana. La guspira, en aquesta, salta entre una sensació física i una psíquica.

De totes maneres cal dir que Josep M. Junoy i Josep V. Foix no situen la seva obra, tot just insinuada, en una perfecta trajectòria de desintegració post-simbolista. El primer, etern sospirador per un classicisme agilíssim, ha trobat en el nunisme de Pierre Albert Birot el camp net i lliure que cercava. El segon combina un paradoxalisme a la manera de Max Jacob a una sensibilitat exacerbada i frenètica. L'un, per

exemple, constata líricament l'ebullició acetilènica i diu : « *butllofes pàl·lides — nues petites fades — acetilenes — que — sardanegen — aquoses*, etc. (Acetilè). L'altre esmola la seva sensibilitat escoltant el cant del rossinyol en l'auricular del telèfon (Gertrudi) o imagina que « en puniment de mon dalè immortal—la medul·la d'un déu és espremuda » (Sitges). Tots dos, però, enrolats en els dos moviments laterals del post-simbolisme i allunyats de la columna central que integren Apollinaire, Reverdy, Dermée, Soupault, etc.

Josep M. Junoy ha assajat brillantment el grafisme en un poema de guerra anomenat « Guynemer ». La combinació del mot i l'espai es fa amb una perfecta normalitat. El poema té una doble expressió verbal i plàstica que s'unifica sota el buf líric, sostingut. Cal dir, no obstant, que la conquesta, en aquest cas, no és del nunisme sinó del lirisme material de l'objecte literari d'aquest poema i del lirisme personal del seu autor, que és un mestre del sospir. És interessant de totes maneres que sigui en la literatura catalana que s'hagi resolt plenament el problema del grafisme i que n'hagi estat el lirisme el factor : els problemes més aguts de poesia no es resolen més que amb la poesia mateixa.